

08. marts 2012

UPA 2012/58

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aallajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Nunatsinni meeqqat, inuusuttuaqqat inersimasullu ADHD-mik Autismemillu nappaateqartut siunissami qanoq ikiorsiiffigineqassanersut pillugu periusissanik iliussissanillu pilersaarummik, Naalakkersuisut kingusinnerpaamik upernaakkut 2013-mi saqqummiussaqaqqullugit Inatsisartut aalajangiiffigisassaataut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Olga P. Berthelsen, Inuit Ataqatigiit)

Tunggavilersuut:

Ukiakkut 2011-mi Inatsisartut ataatsimiinngilaataa, § 37 (§ 37-173/2011) aqputigalugu, Naalakkersuisunut apeqputigaarput Nunatsinni, meeqqat ADHD-mik Autistimillu nappaateqartut, DIH-mit sullinneqarnerat qanoq ingerlanersoq, aammalu malinnaaffigineqarnerat qanoq aqqissuussaansersoq.

Naalakkersuisut akissuteqarnerminni oqaatigaat, Nunatsinni meeqqat ADHD-mik nappaatillit paasineqartartut amerliartuinnartut. Tamatumap kinguneraa peqqinnissaqarfimmit sullinneqarnissamik pisariaqartitsisut annertusiartornerat.

ADHD-mik nappaateqartut eqqarsaatigalugit Nuummi Sermersuup kommuuniani aqqissuussaamik ADHD-eertunut sullissinissaminut periarfissaqarpoq. Nuummi nukiit pigineqartut ilu-aqutigalugit, inuiaqatigiit akunnitsinni tamakkiinerusumik, IPIS suleqatigalugu suliaqalersimaneq qujanarpoq. Taassumap aqputissiutissavaa ADHD-mik nappaateqartut, inuiaqatigiit akunnitsinni paasineqarnerulernerat. Taassumap saniatigut assut kissaatiginarpoq, suliniteqarnermi tassani sineriak tamakkerlugu, suliniutinik aqqissuussaasunik pigisaqalernissaq.

ADHD-mik Autismemilluunniit nappaateqartoqartillugu, meeraq kisimi ajornartorsiummik tigumminnittuusangilaq. Meeqqap ilaqtai, meeqqap ulluinnarni avatangiisai, atuarfik allatulluunniit attuumassuteqarfigasai, tamakku tamarmik ajornartorsiummik tigummituulersarput. Taamaattumik pisariaqarluinnarpoq meeqqap, ulluinnarni avatangiisai meeqqap nappaataanut tunngasumik ilisimasaqarnissaat aamma qanoq iliussaasinnaasunik pilersaaruteqartoqarneranik paasisimasaqarsimanissaat.

ADHD-mik Autismemilluunniit nappaatillit, siunissaq eqqarsaatigalugu ingerlalluassappata, suleqatigiinnissaq tapersersoqatigiinnissarlu pisariaqarluinnarput. Angajoqqaat, perorsaasut, ilinniartitsisut kommuuninilu isumaginnittoqarfiit, suleqatigiinnissami tassani qitiulluinnarput. Nunatsinni ADHD-mik Autismemilluunniit nappaateqartut, iluatsittumik sullinneqarsinnaassappata pisariaqarluinnarpoq, Nunatsinni kommuunini tamani aqqissuussaasumik sullissisinaanissaq. Tassanilu qitiulluinnartoq tassaavoq, sullissisinaanissamut tunngatilugu pilersaarummik najoqqutassaqsinaanissaq.

Ilisimavarput 1. januar 2011 innarluutilinnik sullissineq kommuuninit tiguneqarmat. Tamanna pisariaqarsimavoq kommuunimmi tassaammata, ulluinnarni qaninnerpaamik innarluutilit-

taminnik sullissisinnasut. Taamaakkaluartoq qularnanngilaq arlalinnik kommuuneqarmat, immikkut ittumik ADHD-eertunut Autismeqartunulluunniit sullissinissamik nukissaalatsitsartunik. Kommuunit sulissusatigut allatigullu pisinnaassusillit kommuuninut pisinnaanikkunnerusunut, aaqqissugaasumik tapertaalersinnaanissaat soqutiginaateqartoq, Inuit Ataqtigiinniit oqaatigerusupparput.

Tassuunaaqqullugu Nunatsinni angajoqqaat, ullumikkornit pitsaaneruseqarsinnaanissat aqqutissiuuneqarsinnaavoq. Taamaattumik tassunga tunngatillugu, Naalakkersuisut Inuit Ataqtigiinniit kaammattorusuppagut, nuna tamakkerlugu assigiiartumik, meeqqanut angajoqqaanullu taama atugaqartunut, iliuusissamik periutsinillu pilersitsinissaq anguniarlugu sulissuteqaqqullugit.

Oqareernittuut Nunatsinni ADHD-mik nappaateqartut amerlialuttuinnartut paasineqartalerput. Taassumap annertuumik unammisassaqaalersippaagut. Ilisimaneqarpoq meeqqat ADHD-mik nappaatillit, meeraanerminnit iluamik sullinneqarsimanngikkunik, inuusuttuaranngornerminni aammalu inersimasunngornerminni, ulluinnarni inuuniarnikkut ajornartorsiutinik assigiinngitsunik, inuunerannut sunniuteqartunik ajornartorsiuteqalersinnaasartut.

Meeqqat ADHD-eertut siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu, inuiaqtigiinni pitsaasumik naleqartumillu inooqataasinnaassappata, meeqqat taakkualu angajoqqaavisa sullinneqarsinnaat pisariaqarlunilu pingaaruteqarpoq. Taamaattumik ullumikkornit sulit annertuneruseqarsinnaasartut, susassaartunut tamanut iluaqusiisinnasumik pilersitsisariaqarpugut.

Aningaasarsiornikkut allaffissornikkullu pisortanut kingunissai.

Iliuissanik periusissanillu pilersarusiornissaq pingaarnersiornikkut suliaassaqarfimmi aningaasaliissutaareersut iluannit allaffissornikkut suliarineqarsinnaasasoq naatsorsuutigisariaqarpoq.

Maannakkulli nalunngisat tunngavigalugit iliuuserineqarsinnaasut inuiaqtigiinnut qanoq aningaasartuuteqarfiusinnaanersut naatsorsoruminaapput, kisitsisit anneruseqarsinnaasartallit kommunenit aatsaat 1. marts 2012 Naalakkersuisunut tunniunneqassammata. Aatsaat paasissutissat kisitsisillu pigineqalereerpata ADHD-eertunut Autismemillu nappaateqartunut siunissami qanoq ikiorsiisoqartassanersoq nalilersuiffiqarsinnaanngussaaq.

Ilanngulluguli oqaatigineqartariaqarpoq “Tarnikkut nappatilinnik sullissinermut tunngasut pillugit nassuiaat, 2010” aallaavigalugu maannakkut Naalakkersuisut malitseqartitsinissaq siunertaralugu 2012-imi upernaakkut ataatsimiinnermi pilersaarummik saqqummiussaqaalersaarmata. 2010-mi tarnikkut nappatilinnik sullissinermut tunngasut pillugit nassuiaammik inasuteqaatit malinneqassappata, tamatuma kingunerissavaa meeqqanut, inuusuttunut aammalu inersimasunut tarnimikkut nappaateqartunut aningaasaliissutissat qaffanneqartariaqarneri. Siunnersuummi matumani siunnerfigiunneqartut akuersissutigineqassagaluarpata, taamaammat aamma siunnersuummi eqqarsaatigineqartut tarnimikkut nappaatilinnut tunngatillugu malitseqartitsinissami ilanngunneqaannarsinnaapput. Taamaaliortoqarsinnaappat § 37 najoqqutaralugu apeqquteqaammi 232/2011 akissutitut 3-mi saqqummiunneqartoq, tassalu ADHD-eertut atugaat pillugit oqalliffiullunilu siunnersuisarnissaq siunertaralugu Naalakkersuisut suleqatigiissitaliaat pisariaarutissaaq.

Siunnersuut akuersissutigineqarpat taamaammat ataatsimut isigalugu piviusunngortitsiviusinnaavoq suliaassaqarfiup iluanni aningaasaliissutaareersut siunissamilu aningaasaliissutaajuumaartussat iluannit.

Aningaasarsiornikkut allaffissornikkullu namminersorlutik inuutissarsiortunut kingunissai.

Siunnersuut namminersorlutik inuutissarsiortunut kallaassanngilaq.

Aningaasarsiornikkut allaffissornikkullu innuttaasunut kingunissai.

Ikorsiissutit immikkut meeqqanut, inuusuttuaqqanut inersimasunullu ADHD-mik Autismemillu nappaateqartunut tunngatinneqartut, pineqartut ilaqutaasullu ulluinnarni inuunerannut pitsanngoriaammik kinguneqassapput.